

Agata Kristi

Poslednja seansa

Preveo
Nenad Dropulić

— Laguna —

Naslov originala

Agatha Christie
THE LAST SÉANCE

The Last Séance Copyright © Agatha Christie Limited 2019. All rights reserved.

AGATHA CHRISTIE, POIROT, MARPLE and the Agatha Christie Signature are registered trademarks of Agatha Christie Limited in the UK and elsewhere. All rights reserved.

Translation copyright © Agatha Christie Limited 2020.

100
—
GODINA
—
KRALJICE KRIMIČA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

POSLEDNJA SEANSA

Sadržaj

Poslednja seansa	9
U ogledalu	24
SOS	31
Pustolovina egipatske grobnice.	49
Četvrti čovek	65
Kuća idola Astarte	83
Ciganka	97
Vila Filomela	107
Svetiljka	129
San.	138
Radio	164
Žena Kenejinova	179
Slučaj plave vaze	187
Neobični slučaj ser Artura Karmajkla	206
Plavi geranijum.	227
Zov krila.	243
Stado Gerionovo	258
Crveni signal	278
Lutka u krojačkom salonu	299
Pas smrti	319
Bibliografija.	339

POSLEDNJA SEANSA

Raul Dobrej prešao je Senu pevušeći neku pesmicu za sebe. Bio je to privlačan Francuz od trideset dve-tri godine, svežeg lica s tankim crnim brkovima, po zanimanju inženjer. Posle nekog vremena stigao je u Kardone i ušao kroz vrata broj sedamnaest. Vratarka je provirila iz svoje jazbine i progundala: „Dobro jutro“, a on je vedro otpozdravio. Onda se popeo stepenicama do stana na trećem spratu i pozvonio. Čekajući da mu neko otvori vrata, ponovo je zapevušio onu pesmicu. Raul Dobrej je tog jutra bio naročito veseo. Vrata mu je otvorila postarija Francuskinja; zbrčkano lice razvuklo joj se u osmeh kada je videla ko je došao.

„Dobro jutro, gospodine.“

„Dobro jutro, Eliz“, reče Raul.

Ušao je u predvorje skidajući rukavice.

„Gospođa me očekuje, zar ne?“, upitao je preko ramena.

„Da, naravno, gospodine.“

Eliz je zatvorila vrata i okrenula se ka njemu.

„Uđite u mali salon, gospodine, i gospođa će doći za nekoliko minuta. Trenutno se odmara.“

Raul je prostreli pogledom.

„Je li joj dobro?“

„Dobro?“

Eliz frknu, prođe ispred Raula i otvori vrata malog salona. Propustila ga je unutra i ušla za njim.

„Dobro“, nastavila je. „Kako da joj bude dobro, sirotici? Seanse, seanse, neprestano seanse. To nije u redu – nije prirodno, nije kako Bog zapoveda. Ja mislim, i otvoreno to kažem, da su to đavolja posla.“

Paul je potapša po ramenu.

„De, de, Eliz“, reče joj pokroviteljski, „ne uzbuđuj se, i nemoj u svemu što ne razumeš da vidiš đavola.“

Eliz sumnjičavo zavrte glavom.

„Ah, pa dobro“, progunđa ispod glasa. „Gospodin može da priča šta hoće, ali meni se to ne sviđa. Pogledajte samo moju gospođu, svaki dan je sve bleđa i mršavija, a tek glavobolje!“

Podigla je ruke.

„Ne, ne, to nikako ne valja, to petljanje s duhovima. Duhovi, možeš misliti! Svi dobri duhovi su u raju, a ostali su u čistilištu.“

„Tvoj pogled na zagrobni život osvežavajuće je jednostavan, Eliz“, reče Raul sedajući u fotelju.

Starica se uspravi.

„Ja sam dobra katolikinja, gospodine.“

Prekrstila se i krenula ka vratima, a onda zastala s rukom na kvaci.

„Kasnije, kad se venčate, gospodine“, reče molećivo, „ovo će prestati – sve ovo?“

Raul joj se toplo nasmeši.

„Ti si dobra duša, Eliz“, reče, „i odana si svojoj gospodari. Ne boj se, kad mi postane žena, prestaće svo to 'petljanje s duhovima', kako ti to zoveš. Neće više biti seansi za gospođu Dobrej.“

Lice stare služavke ponovo se razvuklo u osmeh.

„Je li istina to što govorite?“, upita ga usrdno.

Mladić ozbiljno klimnu glavom.

„Jeste“, reče, govoreći gotovo više sebi nego njoj. „Da, ovo me mora doći kraj. Simon ima čudesan dar i koristila ga je izdašno, ali već je učinila dovoljno. Kao što si ispravno primetila, Eliz, ona je iz dana u dan sve bleđa i mršavija. Život medijuma posebno je težak i naporan i stravično opterećuje nerve. Pa ipak, Eliz, tvoja gospodarica je najbolji medijum u Parizu – i šire, u Francuskoj. Ljudi iz čitavog sveta dolaze k njoj jer znaju da s njom nema prevare, nema obmane.“

Eliz prezrivo frknu.

„Obmana! Ah, nema obmane, zaista. Gospođa ne bi uspela da obmane ni novorođenče kad bi pokušala.“

„Ona je anđeo“, reče mladi Francuz vatreno. „A ja – ja ću učiniti sve što je moguće da je usrećim. Veruješ li u to?“

Eliz se uspravi i progovori s nekakvim jednostavnim dostojanstvom.

„Ja služim gospođu već mnogo godina, gospodine. Uz sve dužno poštovanje, mogu reći da je volim. Kad ne bih verovala da je obožavate onako kako ona to zaslužuje – pa, gospodine, bila bih spremna da vas rastrgnem na komadiće.“

Raul se nasmeja.

„Svaka čas, Eliz! Ti si odana prijateljica i sigurno si zadovoljna mnome sada kad sam ti rekao da će se tvoja gospođa ostaviti duhova.“

Očekivao je da će starica ovo laskanje prihvatiti smehom, ali na njegovo iznenađenje ostala je ozbiljna.

„A šta ako“, rekla je s oklevanjem, „šta ako se duhovi ne ostave *nje*?“

Raul se zagleda u nju.

„Molim? Kako to misliš?“

„Kažem“, ponovi Eliz, „šta ako se duhovi ne ostave *nje*?“

„Mislio sam da ne veruješ u duhove, Eliz.“

„I ne verujem“, reče Eliz tvrdoglavo. „Budalasto je verovati u duhove. Pa ipak...“

„Da?“

„Teško mi je da to objasnim, gospodine. Vidite, ja sam oduvek verovala da su ti medijumi, kako sebe nazivaju, da su samo lukave varalice i da se nameću jadnicima koji su izgubili nekog dragog. Ali gospođa nije takva. Gospođa je dobra. Gospođa je poštena i...“

Spustila je glas i progovorila tonom strahopoštovanja.

„*Nešto se dešava.* To nije prevara, nešto se dešava i zbog toga sam uplašena. Jer sigurna sam, gospodine, da to nije u redu, da se protivi prirodi i dobrome Bogu i da će *neko morati da plati za to.*“

Raul je ustao iz fotelje i prišao joj da je potapše po ramenu.

„Smiri se, dobra moja Eliz“, reče joj s osmehom. „Znaš, imam za tebe dobre vesti. Danas je poslednja seansa; od sutra ih više neće biti.“

„Danas je seansa?“, upita stara služavka sumnjičavo.

„Poslednja, Eliz, poslednja.“

Eliz neutešno odmahnu glavom.

„Gospođa nije u stanju...“, zaustila je.

Ono ućutala je kad su se otvorila vrata i u salon ušla visoka plavokosa žena. Bila je vitka i graciozna, s licem Botičelijeve Madone. Raulovo lice je zasijalo, a Eliz se brzo i neupadljivo povukla.

„Simon!“

Uzeo ju je za duge bele ruke i poljubio ih. Ona tiho promrmlja njegovo ime.

„Raule, mili moj.“

On joj ponovo poljubi ruke, a onda joj se prodorno zagleda u lice.

„Simon, tako si bleđa! Eliz mi reče da se odmaraš; nisi valjda bolesna, voljena moja?“

„Ne, nisam bolesna...“, odgovori ona nesigurno.

On je odvede do kauča i sede pored nje.

„Reci mi o čemu se radi.“

Ona se bleđo osmehnu.

„Mislićeš da sam luckasta“, promrmlja.

„Ja da pomislim da si luckasta? Nikad!“

Simon izvuče ruke iz njegovih. Sedela je nekoliko trenutaka potpuno nepomično i zurila u tepih. Onda je progovorila, tiho i užurbano.

„Plašim se, Raule.“

Čekao je minut-dva da ona nastavi, a onda ju je blago podstakao.

„Da, čega se plašiš?“

„Samo se plašim – to je sve.“

„Ali...“

Zbunjeno ju je gledao i ona je brzo odgovorila tom pogledu.

„Da, to je besmisleno, zar ne, ali upravo tako se osećam. Uplašeno, ništa više. Ne znam čega se plašim ni zašto, ali sve vreme sam posednuta mislima da će mi se nešto strašno dogoditi – nešto zaista užasno...“

Zagledala se u prazno, Raul ju je nežno zagrlio jednom rukom.

„Najdraža moja“, rekao je, „ne smeš da popustiš. Znam koliko si opterećena, Simon, znam kakva je napetost života medijuma. Treba ti samo odmor – odmor i tišina.“

Ona ga zahvalno pogleda.

„Da, Raule, u pravu si. To je sve što mi treba, odmor i tišina.“

Sklopila je oči i lako se naslonila na njegovu mišicu.

On je privuče bliže sebi. Simon, i dalje zatvorenih očiju, duboko udahnu.

„Da“, promrmljala je, „da. Kad me grliš, osećam se bezbedno. Tada zaboravim svoj život – svoj užasni život medijuma. Ti znaš mnogo, Raule, ali čak ni ti ne znaš šta sve to znači.“

Osetio je da joj se telo ukrutilo u njegovom naručju. Otvorila je oči i zagledala se napred.

„Sedim u kabinetu, u tami, čekam, a tama je strašna, Raule, jer to je tama praznine, ništavila. Namerno se prepuštam toj tami, gubim se u njoj. Posle toga ne znam ništa, ne osećam

ništa, a onda najzad nailazi spori bolni povratak, buđenje iz sna, ali i umor – stravičan umor.“

„Znam“, promrmlja Raul, „znam.“

„Stravičan umor“, promrmlja Simon ponovo.

Čitavo telo kao da joj je klonulo dok je ponavljala te reči.

On je uze za ruke pokušavajući da prenese na nju svoje dobro raspoloženje.

„Ti si jedinstvena – ti si najveći medijum kog je svet ikada video.“

Ona odmahnu glavom i nasmeši se na to.

„Jesi, jesi“, potvrdivao je Raul.

Izvadio je iz džepa dva pisma.

„Vidi, ovo je od profesora Roša iz bolnice *Salpetrije*, a ovo je od doktora Ženija iz Nansija. Obojica te preklinju da ih i dalje povremeno pozivaš na seanse.“

„Ah, ne!“

Simon odjednom skoči na noge.

„Neću. Neću. Tome mora doći kraj – mora da se završi. Obećao si mi, Raule.“

Raul ju je preneraženo gledao kako drhtavo stoji i motri ga kao životinja saterana u škripac. Ustao je i uzeo je za ruku.

„Da, da“, rekao je. „Gotovo je, to je jasno. Ali ja sam toliko ponosan na tebe, Simon, zato sam ti spomenuo ova pisma.“

Ona ga brzo i podozrivo pogleda postrance.

„Znači, ne želiš da više držim seanse?“

„Naravno“, reče Raul, „osim ako možda ti ne poželiš, povremeno, za ove stare prijatelje...“

No ona ga uzbuđeno prekide.

„Ne, ne, nikad više. Opasno je. Kažem ti, osećam veliku opasnost.“

Na trenutak je podigla ruke na čelo, a onda je otišla do prozora.

„Obećaj mi, nikad više“, rekla je vrlo tiho preko ramena.

Raul joj je prišao i zagrlio je oko ramena.

„Mila moja“, rekao je nežno, „obećavam ti, posle današnje seanse više ih neće biti.“

Osetio je njen iznenadni trzaj.

„Danas“, promrmljala je. „Ah, da – zaboravila sam gospođu Eks.“

Raul pogleda na sat.

„Ona treba da stigne svakog trenutka, ali, Simon, ako se ne osećaš dobro...“

Ona jedva da ga je slušala; pratila je sopstveni tok misli.

„Ona je – ona je čudnovata žena, Raule, vrlo čudnovata. Znaš li da ja – da je se gotovo užasavam?“

„Simon!“

U njegovom glasu bilo je prekora i ona je to jasno osetila.

„Da, da, znam, ti si kao i svi Francuzi, Raule. Za tebe je majka svetinja i ružno je od mene što to osećam prema njoj dok oplakuje izgubljeno dete. Ali... ne umem to da objasnim, tako je krupna i tako crna, a njene ruke – jesi li primetio njene ruke, Raule? Krupne snažne ruke, snažne gotovo kao muške.“

Lako se stresla i sklopila oči. Raul se odmaknu od nje i progovori gotovo hladno.

„Zaista te ne razumem, Simon. Ti bi kao žena svakako morala da saosećaš s drugom ženom, s majkom koja je ostala bez jedinog deteta.“

Simon nestrpljivo mahnu rukom.

„Ah, ti zaista ne razumeš, prijatelju moj! To je jače od mene. Čim sam je videla, osetila sam...“

Raširila je ruke.

„*Strah!* Sećaš li se koliko sam odugovlačila pre nego što sam pristala na seansu s njom? Bila sam sigurna da će mi na neki način doneti nesreću.“

Raul slegnu ramenima.

„Dok je zapravo bilo upravo obrnuto“, reče suvo. „Sve seanse bile su izuzetno uspešne. Duh male Ameli odmah te je

obuzeo, a materijalizacije su bile zaista zapanjujuće. Zaista je trebalo da profesor Roš prisustvuje poslednjoj seansi.“

„Materijalizacije“, reče Simon tiho. „Reci mi, Raule – ti znaš da ja ne znam šta se dešava dok sam u transu – jesu li te materijalizacije zaista bile tako čudesne?“

On ushićeno klimnu glavom.

„Tokom prvih seansi figura deteta bila je vidljiva u nekakvoj nejasnoj izmaglici“, objasnio je, „ali na poslednjoj...“

„Da?“

Nastavio je vrlo tiho.

„Simon, devojčica koja se pojavila bilo je pravo dete od krvi i mesa. Čak sam je i dodirnuo, ali kad sam video koliko je to bolno za tebe, nisam dozvolio gospođi Eks da je dotakne. Plašio sam se da će izgubiti vlast nad sobom i da će ti nekako naškoditi.“

Simon se okrenu ka prozoru.

„Bila sam potpuno iznemogla kad sam se probudila“, promrmljala je. „Raule, jesi li siguran – jesi li zaista siguran da je ovo u redu? Znaš da moja mila stara Eliz misli da trgujem s đavolom?“

Nasmejala se, prilično nesigurno.

„Ti znaš šta ja mislim“, reče Raul ozbiljno. „Baratanje s nepoznatim uvek je opasno, ali cilj je plemenit jer ti to radiš u ime nauke. U čitavom svetu ima mučenika nauke, pionira koji su skupo platili da bi drugi mogli bezbedno da nastave njihovim stopama. Deset godina si radila za nauku po cenu stravične nervne napetosti. Uradila si sve što si mogla, od danas pa nadalje imaš slobodu da budeš srećna.“

S ljubavlju mu se nasmešila, mnogo spokojnija. Onda je brzo pogledala na sat.

„Gospođa Eks kasni“, promrmljala je. „Možda neće doći.“

„Mislim da će doći“, reče Raul. „Tvoj sat malo žuri, Simon.“

Simon je koračala po sobi pomerajući neke ukrase.

„Pitam se ko je ona, ta gospođa Eks“, reče. „Odakle je, iz kakve je porodice? Čudno je što ne znamo baš ništa o njoj.“

Raul ponovo slegnu ramenima.

„Većina ljudi želi da ostane bezimena kad dolazi kod medijuma“, reče. „To je osnovna predostrožnost.“

„Verovatno“, saglasi se Simon bezvoljno.

Mala porcelanska vaza koju je držala iskliznula joj je iz prstiju i razbila se na paramparčad o pločice ispred kamina. Ona se oštro okrenu Raulu.

„Vidiš li“, promrmlja, „nisam pri sebi. Raule, da li bi mislio da sam – da sam velika kukavica kad bih rekla gospođi Eks da ne mogu da održim seansu danas?“

Pocrvenela je od njegovog pogleda bolne zapanjenosti.

„Obećala si, Simon...“, počeo je blago.

Ona ustuknu uza zid.

„Neću, Raule, neću.“

I opet se trgnula od tog njegovog pogleda, blago prekornog.

„Ne mislim na novac, Simon, mada ti je valjda jasno da je suma koju ti je ta žena ponudila za ovu poslednju seansu ogromna – jednostavno ogromna.“

Ona ga prkosno prekide.

„Ima nečega važnijeg od novca.“

„Naravno da ima“, saglasi se on toplo. „Samo spominjem. Razmisli – ta žena je majka, majka koja je izgubila kćer jedinicu. Ako nisi zaista bolesna, ako si samo mušičava, slobodno uskrati kapric bogatoj dami – ali možeš li majci da uskratiš poslednji pogled na dete?“

Simon očajno raširi ruke.

„Oh, kako me mučiš“, promrmlja. „Pa ipak, u pravu si. Učiniću kako želiš, ali sada znam čega se plašim. Plašim se reči 'majka'.“

„Simon!“

„Postoje izvesne iskonske elementarne sile, Raule. Većinu je civilizacija uništila, ali materinstvo je tamo gde je i bilo na početku svega. Životinje, ljudska bića, sve je to isto. Majčinska ljubav prema detetu je nešto posebno. Ne poznaje zakone ni

sažaljenje, prkosi svemu i nemilosrdno gazi sve što joj se ispreči na putu.“

Zastala je, lako zadihana, a onda se okrenula Raulu s brzim neodoljivim osmejkom.

„Luckasta sam danas, Raule, znam da jesam.“

On je uze za ruke.

„Lezi na trenutak“, reče joj. „Odmori se dok ona ne dođe.“

„U redu.“ Nasmešila mu se i izašla.

Raul je ostao minut-dva izgubljen u mislima, onda je otišao do vrata, otvorio ih i prešao preko malog hodnika. Ušao je u prostoriju s druge strane, salon vrlo sličan onom iz kog je izašao, ali s nišom u kojoj je stajala velika fotelja. Teške zavese od crnog baršuna bile su postavljene tako da zatvore nišu. Eliz je užurbano pripremala salon. Blizu niše postavila je dve stolice i mali okrugli sto. Na stolu su bile daire, rog, nekoliko listova papira i pero.

„Poslednji put“, mrmljala je Eliz sa sumornim zadovoljstvom. „Ah, gospodine, volela bih da je sve već gotovo.“

Oglasilo se prodorno električno zvonce.

„Evo, stiže onaj krupni žandarm od žene“, nastavila je stara služavka. „Zašto ne ode pristojno u crkvu da se moli za dušu svoje curice i da zapali sveću pred Bogorodicom? Zar Bog ne zna šta je najbolje za nas?“

„Otvori vrata, Eliz“, reče Raul strogo.

Prostrelila ga je pogledom, ali ga je poslušala. Minut kasnije uvela je posetiteljku u salon.

„Reći ću gospodarici da ste stigli, gospođo.“

Raul je prišao gošći i rukovao se s njom. Prisetio se Simoninih reči.

„Tako je krupna i tako crna.“

Bila je to zaista krupna žena, a teška crnina po francuskom običaju samo je to naglašavala. Kad je progovorila, glas joj je bio vrlo dubok.

„Bojim se da sam malo zakasnila, gospodine.“

„Samo nekoliko trenutaka“, reče Raul s osmehom. „Gospođa Simon je prilegla. Žao mi je što moram da vam kažem da joj nije dobro, vrlo je nervozna i napeta.“

Njena ruka, koju je izvlačila iz njegove, odjednom se zatvori oko Raulove šake kao stega.

„Ali hoće li održati seansu?“, upita gospođa Eks oštro.

„Da, hoće, gospođo.“

Gospođa Eks je uzdahnula od olakšanja, spustila se na stolicu i olabavila jedan od nekoliko gustih crnih velova koji su lepršali oko nje.

„Ah, gospodine“, promrmljala je, „ne možete zamisliti, ne možete pojmiti kakvo su čudo i radost te seanse za mene! Moja devojčica. Moja Ameli! Da je vidim, da je čujem da je možda – da, možda čak da pružim ruku i da je dodirnem.“

Raul progovori brzo i oštro.

„Gospođo Eks... kako da vam objasnim? Nikako ne smete da radite ništa bez mog jasnog uputstva, inače će nastati velika opasnost.“

„Opasnost po mene?“

„Ne, gospođo“, odgovori Raul, „opasnost po medijuma. Morate shvatiti da je pojave koje se dešavaju nauka na izvestan način objasnila. Objasniću sam sve vrlo jednostavno, bez mnogo tehničkih izraza. Da bi se pokazao, duh mora da upotrebi stvarnu telesnu supstancu medijuma. Videli ste isparenja koja izlaze iz usta medijuma. Ta isparenja najzad se zgušnjavaju u telesni oblik mrtvog tela duha. No mi verujemo da je ta ekto-plazma zapravo supstanca samog medijuma. Nadamo se da ćemo jednog dana to dokazati pažljivim merenjem i testiranjem – ali velika prepreka su opasnost i bol koji prete medijumu od bilo kakvog baratanja pojavom. Kada bi neko grubo uhvatio materijalizaciju, mogla bi da nastupi smrt medijuma.“

Gospođa Eks pažljivo ga je slušala.

„To je vrlo zanimljivo, gospodine. Recite mi, zar neće doći vreme kada će materijalizacija toliko uznapredovati da će moći da se odvoji od svog tvorca, medijuma?“

„To je suviše fantastično nagađanje, gospođo.“

Ona nije odustala.

„Ali na osnovu činjenica to nije nemoguće?“

„Sada je potpuno nemoguće.“

„Dobro, ali možda u budućnosti?“

U tom trenutku ušla je Simon i pošteditelja ga odgovora. Bila je bleđa i bezvoljna, ali očigledno sasvim pribrana. Prišla je gospođi Eks i rukovala se s njom, ali Raul je primetio da se lako stresla.

„Žao mi je što čujem da niste dobro, gospođo“, reče posetiteljka.

„Nije to ništa“, odvrati Simon prilično odsečno. „Da počnemo?“

Ušla je u nišu i sela u fotelju. Raul odjednom oseti da ga prožima talas straha.

„Nisi dovoljno snažna“, uzviknuo je. „Bolje da otkazemo seansu. Gospođa Eks će razumeti.“

„Gospodine!“

Gospođa Eks ljutito ustade.

„Da, da, bolje je da otkazemo, siguran sam.“

„Gospođa Simon mi je obećala još jednu poslednju seansu.“

„Tako je“, saglasi se Simon tiho, „i spremna sam da ispunim obećanje.“

„Držim vas za reč, gospođo“, reče krupna dama u crnini.

„Ja ne gazim datu reč“, odvrati Simon hladno. „Ne plaši se, Raule“, dodala je nežno, „na kraju krajeva, ovo je poslednji put – poslednji, hvala Bogu.“

Na njen znak Raul je navukao tešku crnu zavesu preko niše. Takođe je navukao zavese i preko prozora, tako da je soba ostala u polutami. Pokazao je gospođi Eks da sedne na jednu stolicu i spremio se da se smesti na drugu. No gospođa Eks je oklevala.

„Oprostite mi, gospodine, ali – vama je jasno da ja potpuno verujem u vaše poštenje i u poštenje gospođe Simon. Pa ipak, kako bi moje svedočanstvo bilo dragocenije, bila sam slobodna da ponese ovo sa sobom.“

Iz tašne je izvadila komad finog gajtana.

„Gospođo!“, uzviknu Raul. „To je uvredljivo!“

„To je samo predostrožnost.“

„Ponavljam, to je uvreda.“

„Ne razumem zašto se protivite, gospodine“, reče gospođa Eks hladno. „Ako nema prevare, nemate od čega da strepите.“

Raul se prezrivo nasmeja.

„Uveravam vas da nemate razloga za bojazan, gospođo. Vežite mi i ruke i noge ako želite.“

Ovim rečima nije izazvao dejstvo kom se nadao, pošto je gospođa Eks samo ravnodušno promrmljala: „Hvala vam, gospodine“, i prišla mu s gajtanom u rukama.

Simon je odjednom povikala iza zavese: „Ne, ne, Raule, ne daj joj.“

Gospođa Eks se podrugljivo zasmejala.

„Gospođa se plaši“, primetila je zajedljivo.

„Da, plašim se.“

„Seti se šta si govorila, Simon“, povika Raul. „Gospođa Eks očigledno misli da smo varalice.“

„Moram da budem sigurna“, reče gospođa Eks turobno.

Pažljivo je i čvrsto vezala Raula za stolicu.

„Moram da vam čestitam na čvorovima, gospođo“, reče on ironično kad je završila. „Jeste li sada zadovoljni?“

Gospođa Eks nije odgovorila. Obišla je sobu i pažljivo pregledala zidove. Onda je zaključala vrata prema hodniku, izvukla ključ i sela na stolicu.

„Sada sam spremna“, rekla je neopisivim glasom.

Minuti su prolazili. Simonino disanje iza zavese bilo je sve teže i hrapavije. Onda je potpuno prestalo, a začuo se niz jecaja. Zatim je nakratko ponovo zavladała tišina, naručena

iznenadnim zveketom daira. Rog je poskočio sa stola i pao na pod. Začuo se ironičan smeh. Zavesa pred nišom kao da se malo otvorila i kroz procep se nazirala Simonina prilika, glave pale na grudi. Odjednom je gospođa Eks oštro uzdahnula. Para je poput trake izlazila iz Simoninih usta. Zgušnjavala se i postepeno dobijala oblik, oblik deteta.

„Ameli! Moja mala Ameli!“, izustila je gospođa Eks promuklim šapatom. Nejasna prilika poprimala je čvršći oblik. Raul je zurio gotovo u neverici. Materijalizacija nikada nije bila uspešnija. Sada je pred njima bilo pravo dete, devojčica od krvi i mesa.

„Mama!“, progovorio je tihi dečji glasić.

„Moje dete!“, uzviknu gospođa Eks. „Moje dete!“

Napola je ustala.

„Budite oprezni, gospođo“, upozori je Raul.

Materijalizacija je s oklevanjem prošla kroz zavesu. Bila je to devojčica. Stajala je tamo ispruženih ruku.

„Mama!“

„Ah!“, zavapi gospođa Eks.

Ponovo je napola ustala sa stolice.

„Gospođo“, povika Raul uznemireno, „medijum...“

„Moram da je dodirnem“, uzviknu gospođa Eks hrapavo.

Koraknula je napred.

„Za ime sveta, gospođo, obuzdajte se!“ viknu Raul, ozbiljno uznemiren. „Sedite odmah.“

„Moja malena, moram da je dotaknem.“

„Gospođo, zapovedam vam, sedite!“

Očajnički se koprcalo, ali gospođa Eks je dobro obavila posao; bio je bespomoćan. Obuzeo ga je užasan osećaj da će se dogoditi neka nesreća.

„Za ime Božje, gospođo, sedite!“ Povikao je. „Mislite na medijuma.“

Gospođa Eks se nije obazirala na njega. Potpuno se preobrazila. Ushićenje i radost jasno su joj se videli na licu. Pružila je ruku i dotakla malu priliku ispred zavesu. Simon je stravično zaječala.

„Gospode Bože!“, kriknu Raul. „Gospode Bože. Ovo je strašno. Medijum...“

Gospođa Eks se okrenu ka njemu i oštro se zasmaja.

„Šta me briga za nju?“, viknula je. „Hoću moje dete!“

„Vi ste ludi!“

„Moje dete, kažem vam. Moje! Moje rođeno! Moju krv i meso. Moja malena mi se vratila iz mrtvih, živa je, diše.“

Raul je otvorio usta, ali reči nije bilo. Ova žena je užasna! Nemilosrdna, divlja, opsednuta sopstvenom strašću. Detinje usne su se rasklopile i treći put se čula ista reč:

„Mama!“

„Dođi, malena moja“, uzviknu gospođa Eks.

Naglim pokretom privukla je dete u zagrljaj. Iza zavesе začuo se dug vrisak beskrajne patnje.

„Simon!“, povika Raul. „Simon!“

Nejasno je bio svestan da je gospođa Eks projurila pored njega, čuo ju je kako otključava vrata i silazi niz stepenice.

Iza zavesе je i dalje dopirao stravični prodorni otegnuti krik kakav Raul nikad u životu nije čuo. Zamro je u nekakvom jezivom krkljanju. Onda se čuo pad tela na pod...

Raul je opsednuto pokušavao da se oslobodi. U toj mahinosti uspelo mu je nemoguće, da pokida veze čistom snagom. Dok se mučio da ustane, Eliz je uletela vičući: „Gospodo!“

„Simon“, povika Raul.

Zajedno su jurnuli napred i sklonili zavesu.

Raul se zateturao unazad.

„Gospode Bože!“, promrmljao je. „Crveno – sve je crveno...“

Iza sebe je čuo Elizin glas, oštar i drhtav.

„Evo, gospođa je mrtva. Gotovo je. Ali recite mi, gospodine, šta se dogodilo? *Zašto se gospođa ovako smanjila – zašto je dvostruko manja nego pre? Šta se ovde dešavalo?*“

„Ne znam“, reče Raul.

Glas mu se podigao do krika.

„Ne znam. Ne znam. Ali mislim – mislim da gubim razum... Simon! Simon!“

U OGLEDALU

Nemam objašnjenje za ovu priču. Nemam nikakvu teoriju o uzrocima i povodima. To se naprosto dogodilo.

Pa ipak, ponekad se pitam šta bi bilo da sam u to vreme uočio samo jednu suštinski važnu pojedinost čiji sam značaj shvatio tek mnogo godina kasnije. Da sam to primetio – pa, pretpostavljam da bi se tok triju života značajno izmenio. Ta pomisao nekako je vrlo zastrašujuća.

Da bih počeo priču, moram da se vratim u leto 1914, neposredno pred rat, kada sam otišao u Bedžvorti s Nilom Karslejkom. Nil je, pretpostavljam, bio moj najbolji drug. Poznavao sam i njegovog brata Alana, ali ne tako dobro. Njihovu sestru Silviju nisam nikad video. Bila je dve godine mlađa od Alana i tri godine od Nila. Dok smo išli u školu, dva puta je trebalo s Nilom da pođem u Bedžvorti i oba puta se nešto isprečilo. Zato sam tek s dvadeset tri godine video Nilov i Alanov rodni dom.

Očekivalo se veliko društvo. Nilova sestra Silvija upravo se verila s čovekom po imenu Čarli Kroli. On je, kako mi je rekao Nil, bio dosta stariji od nas, ali sasvim pristojan tip i prilično imućan.

Stigli smo, pamtim dobro, u sedam sati uveče, i svi smo otišli u svoje sobe da se presvučemo za večeru. Nil me je odveo

u moju sobu. Bedžvorti je bila privlačna i prostrana stara kuća. Dograđivana je vrlo slobodno prethodnih trista godina i bila je puna stepenika i neočekivanih stepeništa, pa se gost teško snalazio. Sećam se da mi je Nil obećao da će svratiti po mene kad krene u prizemlje na večeru. Bio sam malo sramežljiv jer je trebalo da upoznam njegovu porodicu. Sećam se da sam mu uz smeh rekao da u takvoj kući čovek treba da očekuje da će sretati duhove u hodnicima, i da je on nehajno uzvratilo da se priča da je kuća opsednuta, ali da niko od njih nikada ništa nije video i da čak i ne zna u kom obliku bi duhovi trebalo da se pojavljuju.

Onda je žurno otišao, a ja sam kopao po koferima da pronađem večernje odelo. Porodica Karslejk nije bila bogata; zadržala je svoj stari dom, ali nije bilo posluge da raspakuje goste i pomogne im.

Pa, stigao sam do vezivanja leptir-mašne. Stajao sam pred ogledalom. Video sam svoje lice i ramena, a iza njih zid sobe – prazan zid s vratima na sredini – i baš kad sam najzad namestio mašnu, primetio sam da se vrata otvaraju.

Ne znam zašto se nisam okrenuo – to bi bilo sasvim prirodno – ali, eto, nisam. Samo sam gledao kako se vrata polako otvaraju – a onda sam ugledao sobu iza njih.

Bila je to spavaća soba, veća od moje, s dva kreveta. Odjednom mi je zastao dah.

U podnožju jednog kreveta bila je devojka, s dvema muškim rukama oko vrata, a muškarac ju je polako povlačio unazad, stezao joj grlo i sporo je davio.

Nije bilo ni mogućnosti greške. Video sam sve savršeno jasno. Posmatrao sam ubistvo.

Jasno sam video lice devojke, njenu sjajnu zlatnu kosu, užasnu patnju na njenom lepom licu sve crvenijem od navale krvi. Muškarcu sam video leđa, šake i ožiljak na levom obrazu i vratu.

Ovaj opis je potrajao, ali zapravo su svega dve-tri sekunde prošle dok sam zapanjeno zurio. Onda sam se okrenuo da priskočim u pomoć...

I uza zid iza mene, zid koji sam video u ogledalu, stajao je samo viktorijanski ormar od mahagonija. Nije bilo otvorenih vrata – nije bilo prizora nasilja. Okrenuo sam se nazad ka ogledalu. U njemu se video samo ormar...

Protrljao sam oči. Onda sam otrčao do zida i pokušao da povučem ormar, a u tom trenutku Nil je ušao na vrata iz hodnika i upitao me šta to kog đavola radim.

Sigurno je mislio da sam pomalo lud kad sam se okrenuo ka njemu i oštro ga upitao postoje li vrata iza ormara. Da, rekao je, tu su vrata prema susednoj sobi. Pitao sam ga ko je u toj sobi, a on je odgovorio da je tu smešten par po imenu Oldam – major Oldam i njegova žena. Onda sam ga upitao da li gospođa Oldam ima vrlo svetlu kosu, a kad mi je suvo odgovorio da je tamnokosa, shvatio sam da verovatno pravim budalu od sebe. Pribrao sam se, izneo neko neuverljivo objašnjenje, pa smo zajedno sišli u trpezariju. Rekao sam sebi da sam sigurno imao nekakvu halucinaciju i osećao sam se prilično postiđeno i glupavo.

A onda... a onda... Nil reče: „Ovo je moja sestra Silvija“, a ja sam pogledao ljupko lice devojkice koju je malopre neko davio... a zatim su me upoznali s njenim verenikom, visokim tamnokosim muškarcem *s ožiljkom duž leve strane lica*.

Pa, to je to. Voleo bih da razmislite i kažete mi šta biste uradili na mom mestu. Tu je bila devojkica – ista ona devojkica – a tu je bio i muškarac kog sam video kako je davi – i trebalo je da se venčaju za oko mesec dana...

Da li sam – ili nisam – video proročku sliku budućnosti? Hoće li Silvija i njen muž jednog dana doći ovamo u goste i odsesti u toj sobi (najboljoj gostinskoj sobi) i hoće li se prizor koji sam video odigrati u sumornoj stvarnosti?

Šta da učinim? *Mogu* li išta da učinim? Da li će mi iko – Nil ili sama Silvija – poverovati?

Premetao sam ovo po glavi čitavu sedmicu provedenu u gostima. Da progovorim ili ne? Gotovo odmah sve se dalje

zamrsilo. Vidite, zaljubio sam se u Silviju Karslejk čim sam je video... želeo sam je više od svega na svetu... I to mi je na neki način vezivalo ruke.

A opet, ako ništa ne kažem, Silvija će se udari za Čarlsa Krolija i Kroli će je ubiti...

Zato sam joj, dan pre svog odlaska, sve ispričao. Očekivao sam da će pomisliti da sam sišao s uma ili tako nešto, ali svečano sam joj se zakleo da sam video ono što sam rekao i da, ako je rešena da se uda za Krolija, moram da joj iznesem taj čudnovati doživljaj.

Slušala me je ćutke. U njenom pogledu bilo je nečega što nisam razumeo. Nije se naljutila. Kad sam završio, samo mi se ozbiljno zahvalila. Ponavljao sam kao idiot: „Video sam to. Zaista sam to video“, a ona je rekla: „Ako tako kažeš, onda si sigurno video. Verujem ti.“

Onda sam otišao ne znajući da li sam postupio kako treba ili sam ispaio budala, a nedelju dana kasnije Silvija je raskinula veridbu sa Čarlsom Krolijem.

Posle toga je izbio rat i nije bilo mnogo dokolice za razmišljanje o bilo čemu drugom. Jednom ili dva puta, kad sam bio na odsustvu, video sam Silviju, ali izbegavao sam je koliko sam mogao.

Voleo sam je i želeo sam je koliko i pre, ali nekako mi se činilo da ne treba ništa da pokušavam. Zbog mene je raskinula veridbu s Krolijem, pa sam stalno sebi ponavljao da svoj postupak mogu da opravdam samo potpuno nezainteresovanim ponašanjem.

Onda je, 1916, Nil poginuo, a meni je palo u deo da prenesem Silviji tužne vesti. Posle toga više nismo mogli da ostanemo zvanični jedno prema drugom. Silvija je obožavala Nila, a meni je on bio najbolji prijatelj. Bila je mila – neodoljivo mila u svom bolu.

Nekako sam uspeo da zadržim jezik za zubima i vratio sam se na front nadajući se da će mi metak okončati muke. Život bez Silvije nije bio vredan življenja.

No nije bilo metka s mojim imenom. Jedan me je očešao ispod desnog uha, a jedan se zari u tabakeru u mom džepu, ali iz rata sam izašao živ i zdrav. Čarls Kroli je poginuo u borbi početkom 1918.

Njegova smrt nekako je sve promenila. Došao sam kući u jesen 1918, neposredno pre primirja, otišao pravo kod Silvije i rekao joj da je volim. Nisam se nadao ničemu i samo što se nisam onesvestio kad me je pitala zašto joj to nisam kazao ranije. Promućao sam nešto o Kroliju, a ona je uzvratila: „A šta misliš, zašto sam raskinula s njim?“, i rekla mi da se zaljubila u mene kao i ja u nju – na prvi pogled.

Rekao sam joj da sam mislio da je raskinula veridbu zbog onoga što sam joj ispričao, a ona se prezrivo nasmejala i rekla da ne bi bila tolika kukavica da je zaista volela Krolija. Ponovo smo porazgovarali o mom priviđenju i saglasili se da je čudnovato, ali ništa više od toga.

Pa, neko vreme nije bilo ničega zanimljivog. Silvija i ja smo se venčali i bili smo vrlo srećni. No ja sam shvatio, čim je zaista postala moja, da nisam stvoren za dobrog muža. Voleo sam Silviju srcem i dušom, ali bio sam ljubomoran, besmisleno ljubomoran na svakoga ko joj se samo nasmeši. U početku ju je to zabavljalo, mislim da joj se čak i dopadalo. Makar je videla koliko mi je stalo do nje.

Što se mene tiče, bio sam potpuno svestan da ne samo što pravim budalu od sebe nego i ugrožavam spokoj i sreću našeg zajedničkog života. Znao sam to, kažem, ali nisam mogao da se promenim. Svaki put kad Silvija dobije pismo i ne pokaže mi ga, pitao sam se od koga je. Kad se smejala i razgovarala s nekim muškarcem, smrknuo bih se i pažljivo motrio. U početku se, kažem, Silvija ovome smejala. Mislila je da je sve to jedna velika šala. Onda joj šala više nije bila toliko smešna. Na kraju je shvatila da to uopšte nije šala...

Polako je počela da se udaljava od mene. Ne u telesnom smislu, ali povukla se u tajni deo svog uma. Nisam više znao šta misli. Bila je ljubazna – ali nekako tužno, kao s velike daljine.